

Рік VI.

Р. 1897 кн. IV.

Том XVIII.

ЗАПИСКИ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

виходять у Львові під редакцією

МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.

MITTHEILUNGEN

DER ŠEWČENKO-GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN IN LEMBERG

REDIGIRT VON

MICHAEL HRUŠEWŠKYJ

VI Jahrgang.

1897, IV B.

Band XVIII.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

ЗМІСТ ХVІІІ ТОМУ.

1. Варлаам і Йоасаф, старохристиянський духовний роман і його літературна історія, написав Др. Іван Франко (кінець буде)	с. 81—134
2. Набіг козаків на Очаків 1545 р., подав Евген Барвінський	с. 1—32
3. Проект поліпшення торгівлі на Україні, 1784 р., подав Микола Княжевич	с. 1—8
4. Miscellanea: Грамота московського уряду до донських козаків про українські справи 1659 р., подав Олексій Маркевич	с. 1—6
5. Наукова Хроніка: Нові розвідки з історії давньої Руси, Михайла Грушевського	с. 1—24
6. Бібліографія (рецензії й справоздання, зміст на с. 66)	с. 1—67
7. З Товариства	с. 1—1

Inhalt des XVIII Bandes.

1. Warlaám und Ioasaph, ein altchristlicher geistlicher Roman und seine literarische Geschichte, von Dr. I. Franko (Fortsetzung).	S. 81—134
2. Einfall der Kosaken auf Očakow im J. 1545, mitgetheilt von E. Barwinskyj	1—32
3. Ein Project zur Hebung des Handels in der Ukraine aus dem J. 1784, mitgetheilt von N. Kniažewič	1—8
4. Miscellanea, von Dr. Al. Markewič	1—6
5. Wissenschaftliche Chronik: Neue Untersuchungen auf dem Gebiete der altruthenischen Geschichte, von M. Hrušewskyj	1—24
6. Bibliographie	1—67
7. Berichte über die Thätigkeit der Gesellschaft	1—1

Inhalt des XVII Bandes. 1. Polnisch-kosakischer Krieg im J. 1625, historische Untersuchung von S. Rudnyčkyj S. 1—42; 2. Liederbuch aus dem Anfange des XVIII Jhrh., redigirt von M. Hrušewskyj (Schluss) 49—98; 3. Versuch einer Chronologie der Werke des T. Šewčenko, von A. Konyškyj, II Theil 1—22; 4. Miscellanea 1—6; 5. Wissenschaftliche Chronik: Uebersicht der Zeitschriften für das J. 1896 — Zeitschriften herausgegeben in der Ukraine 1—16; 6. Bibliographie 1—54; 7. Bericht über die Thätigkeit der Šewčenko-Gesellschaft der Wissenschaften (Februar — April) 1—4.

Inhalt voriger Bände siehe letzte Seiten des Buches.

Рік VI.

Р. 1897 кн. IV.

Том XVIII.

ЗАПИСКИ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

виходять у Львові під редакцією

МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.

MITTHEILUNGEN

DER ŠEWČENKO-GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN IN LEMBERG

REDIGIRT VON

MICHAEL HRUŠEWŠKYJ

VI Jahrgang.

1897, IV B.

Band XVIII.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

і є одним із головних жерел для пізнання віроученя болгарських богомилів. В рукоп. збірці N 318 (XVIII в.) є стаття „іатрософія о всяком вещи“ і „молитва на ловленіє рыбаь“ (стор. 71); рукоп. N 326, се якийсь „Лечебникь“; рукоп. N 420 (XVIII в.) „Исторія дому господина поручика волинскаго“ — що вона там робить на Афоні?

Виданий катальог старанно, та не без помилок, котрі певно в головній мірі треба приписати о. Саві Хиландарцеву, що нпр. не вмiючи переписував руські титули та записки а може й сам сербізував їх. Описувано поодинокі рукописи не рівномірно і далеко недокладно; деяких подано тільки загальні титули (N 387, 395, 405), не означено кiде, яким письмом писані рукописи (устав, полуустав, скоропис?), при Минеях не зазначено, чи вони празничні, чи четі, не подано їх змісту так само як змісту Прологів і т. д. Та про те ми вдячні чеській академії за опубліковане сего катальога, що докидає дещо цікавого й до історії нашого духового життя.

Іван Франко.

Б. Д. Грінченко — Етнографическіє матеріали, собранные въ Черниговской и сосѣднихъ съ ней губерніяхъ. Выпускъ 2. Расказы, сказки, преданія, пословицы, загадки и пр., Чернигів, 1896, ст. 390.

Етнографія — наука вправді нова, та коли прийде ся нам порівнати стан нашої етнографії зі станом етнографії иньших європейських народів, н. пр. Німців, то лиш тоді побачимо, яка величезна різниця між одною і другою. У Німців етнографів розросла ся до величезних розмірів, у нас вона ще в колісці. А про те кiлько то у нас можна зробити і як багато можна, відповідно, дуже легко зробити! Одні збірники народних пісень можуть у нас ривалізувати з подібними збірниками иньших народів, решта-ж не витримає і малого порівняня. Возьмім наші збірники казок: Рудченко, Чубинський, Драгоманов, Манджура, Ястребів, Грінченко, Роздольський — от і все (не вчисляючи періодичних видань і часописей, де від часу до часу появляють ся також сирі матеріяли). Тимто нам треба радісно витати кожний новий збірник; тим то поява кожного нового збірника повинна лиш заохочувати иньших людей до подібної праці: вона певно не буде даремна, бо нам ще далеко до того, аби сирий матеріял вичерпати і з страху перед повторюванєм тих самих річей не публікувати більше нічого.

Минулого року я мав нагоду в тих самих „Записках“ висловити свою думку про перших випуск збірника д. Грінченка. Тепер хочу сказати дещо про другий випуск.

Треба признати, що другий випуск представляє ся далеко краще від першого, і то ось чим: 1) В другім випуску д. Грінченко подавав до поодиноких казок значне число паралель і хоть тим ще не вичерпав їх всіх, та все ж і такі вказівки мають велике значіне, особливо для тих людей, що мають писати студії про певні казочні теми; вони вже не потребують перевертати цілих томів, шукаючи за даною темою, а відразу приходять до неї і користують ся нею, як їм треба. Одно лиш можна закинути д. Грінченкови: чому він, подаючи паралелі, обмежив ся збірниками російськими і польськими — не вчислюючи тут русько-українських — а не сягнув і по збірники інших народів, бодай славянських? Може обставини не дозволили йому сього вчинити, але в такім разі треба було бодай зазначити те в відповіднім місці. 2) В другім випуску збірника д. Грінченко подавав бібліографічні вказівки до цілих розділів; і се дуже важна річ, головню з тих самих причин, що і при попереднім. 3) Д. Грінченко зладив при кінці другого випуску покажчик, де подає короткий зміст кожного поодинокого числа материялу, надрукованого в обох томах. Недостаток такого покажчика при першім випуску був одною з більших його хиб. 4) В другім випуску д. Грінченко старав ся заховувати в материялах диялектичні прикмети і хоть їх не дуже много. — се й не може бути винсю д. Грінченка, а головню його співробітників — то все ж таки вони мають свою вартість.

Отсе вичислив я добрі прикмети другого випуску збірника д. Грінченка. Та не можу поминути тут і недостач збірника. На деякі хиби я вже звернув увагу в справозданю з першого випуску. На жаль, мушу я їх і тут повторити. Розуміє ся, що д. Грінченко багато в де чім тут не повинний, тож я і не звертаю хиб виключно на його адресу, але на всіх, що займають ся етнографією українсько-руською. Хиби ті такі: 1) Многі, записуючи чи то перекази, чи казки, чи що иньше, не записують їх просто з уст оповідача слово в слово, лиш списують їх зміст і відтак виправлюють його, як їм подобає ся. Що се є велика хиба при подаваню сирого материялу, чейже не потрібую доказувати. 2) Ні оден з українських етнографів не звернув досі уваги на те, що дуже важна річ у прозових оповіданях — подавати на кождім слові наголос. У нас про наголос нема жадної ширшої студії, та й якже її зладити, коли ми не знаємо докладно народнього наголосу, а се ж річ першорядного значіня! Вправді в другім томі „Етнографічного Збірника“ в „Чорноморських народних казках і анекдотах“ М. Дикарева є вже зазначуваний наголос, але мені здає ся, що д. Дикарев подавав його сам, маючи вже материял на письмі, а не зі слуху. 3) Дальша хиба збірника д. Грінченка — правопись. Я наведу тут кілька примірів, щоби ш. читачам показати, яка вона неконсеквентна і до якого жалю може

довести кожного фільольога. Читаємо там: для семъи (чи: *semy, semi, semji?*), але: въ рамъи (*gamju* чи *gamji?*); ййи (*jiju*, не *jiji*) і йихъ (*juch*, не *jich*); нейи і тійи; у двори і на вози (р і з тут однаково змягчують ся!) диду і видьма (знов однакове „і“); сйдаи і тилькы (однакове і) і т. д. До етнографічних записів треба доконче всюди ввести правопись фонетичну; її подекуди уживають навіть в самій Росії. Матеріяли, записувані менше або більше докладною фонетичною правописю, появлюють ся від часу до часу в „Етнографическомъ Обозрѣніи“; чи не могли б появлювати ся в осібних збірниках? Мені здає ся, що урядова правопись не є *conditio sine qua non...* В усякім разі, в біди її тримаючись, треба б вже консеквентно переводити і поясняти. В кінці можна б нею послуговувати ся, по змозі, в зреформованім виді; оджеж наведені слова можна б надрукувати хоть би так: йййй, нейй, двори, возі, сйдай, тилькы і т. д. І так було б ліпше від того, як вони тепер друковані. Треба б Українцям над тим подумати!

В кінці мушу ще звернути увагу на одну хибу, що походить від самого редактора. Він знав, що матеріялу має на два випуски; знав, який той матеріял. На щож він упорядкував оба випуски на одно копито? Я не хочу тут говорити про самий поділ Драгоманова, якого він тримав ся в своїй книжці „Малорусскія преданія и рассказы“ і за котрим редактор пішов. На однаковий поділ народної устної, прозової словесности у нас ще не зараз усі згодять ся. Але чому ж редактор не помістив в однім випуску всіх віровань, приповідок і иньших дрібніших річей, а в другім самих казок? Або чому не помістив в однім випуску всіх казок фантастичних, а в другім побутових, як то пр. зробив Чубинський? Через таке упорядкованє збірника, д. Г. був би зробив його далеко практичнішим від теперішнього.

Що до самого змісту збірника, то скажу коротко: Матеріялу цілком нового в нім не дуже багато, але за те той, що є, дуже цікавий, особливо в деяких дрібніших річах. Найбільшу увагу заслугують замовленя зібрані д. Степаненком, та оповіданя про чортів, зібрані д. Кравченком; не можна тут поминути і деяких переказів про історичні особи й події, як і деяких казок та легенд. Супроти того всього, які не були би хйби збірника, то мусять вони зникнути перед висше вичисленими прикметами. Тому й належить ся д. Грінченкови за його працю всяке признанє, і нам треба бажати, щоби він з поля етнографії й на далі не сходив.

В. Гнатюк.

Проф. Н. Сумцовъ — Личные обереги отъ сглаза. (Відбитка з Збірника харьківського історично-фільольогічного тов.), Харьков, 1896, ст. 20.